

FRANCHISE KİMİN BULUŞU

NASIL BAŞLADI ?

NASIL GELİŞTİ ?

TÜRKİYE

1994- İlk franchise fuarı açıldı

1991- UFRAD kuruldu

1985- McDonald's açıldı, Turyap, Sağra franchise verdi

ABD

1960- International Franchise Association kuruldu

1953- McDonald's restoranı fast food yaptı

1899- Coca Cola şişelemede kullandı

1851- Singer dikiş makinesi mağazası için franchise verdi

İlk franchise garnizonlardaki "general store" bölge tekeliydi

SINGER®

Avrupa

1840- Almanya, İngiltere bira üreticileri lisans aldı, franchise verdi

1809- Avustralya'ya rom satışı için vali Macquarie franchise aldı

Orta çağ- Avrupa'da krallar ticaret haklarını alıp franchise verdi

Orta çağ- Kilise uzak bölgelerde papazlara yetki verdi kilise kurdurdu

Selçuklular ülkelerini “ikta” sistemiyle yönetirdi

Osmanlılar “dirlik” sistemini geliştirdi

I. Murat (1362-1389) sistemi kurdu, yasalaştırdı

Devletin esas geliri, tarımdan alınan vergiydi

Müslümanlar üründen %10 öşür verirdi

Gayrimüslimler üründen %10-%50 haraç verirdi

Vakıflar gelirlerini amacına yönelik harcardı

Devlete ait araziler büyüklüğüne göre dağıtılırdı

- **Has** sultanlara, şehzadelere, komutanlara
- **Zeamet** üst düzey memurlara
- **Tımar** başarılı askerlere ve yerel memurlara verilirdi

TÜRKLERDE FRANCHISE

Has yıllık 100.000 akçeden fazla gelir sağlardı
Her 5.000 akçe için 1 sipahi verirdi

Zeamet 20-100.000 akçe gelir sağlardı
Her 5.000 akçe için 1 sipahi verirdi

Tımar 20.000 akçeden az gelir sağlardı
Her 3.000 akçe için 1 sipahi verirdi

Ordu sefere çıkınca sipahileri toplardı
Sipahi atını, zırhını, silahını kendi getirirdi

Yeniçeriler ve leventler **maaş** alırdı
Tımarlı Sipahiler maaş almaz, ganimetten **pay** alırdı

DİRLİK SİSTEMİ

Dirlik sistemi Osmanlı devletinin temeliydi
Etkin ve başarılı **yerel yönetim** formülüydü

Bölgeler **yerel işletmeciler** tarafından yönetilirdi
İşletmeci **kişilik** özelliklerine göre seçilirdi

Deneyimli, başarılı kişilere verilirdi

Bölgesinde **merkezin** belirlediği vergiyi toplardı

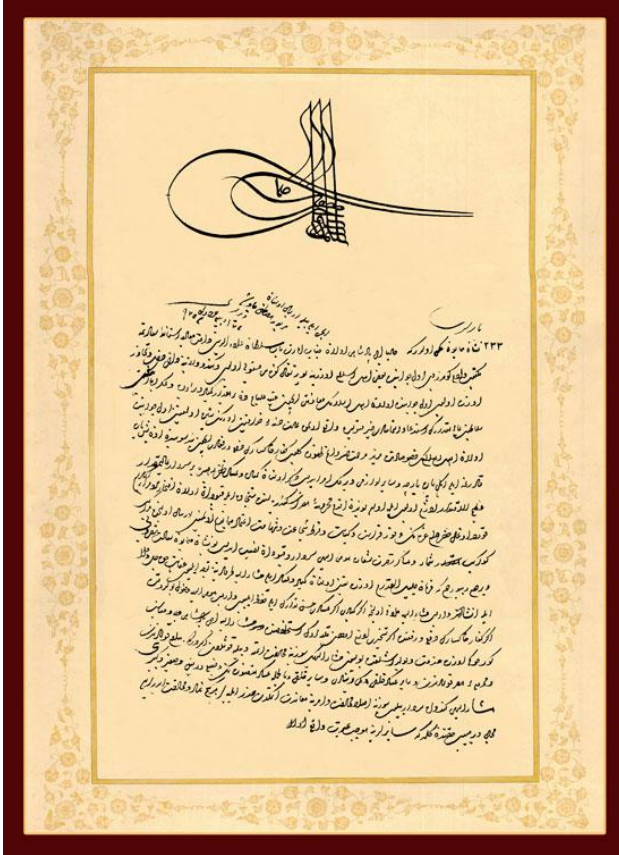
Merkeze karşı **yükümlülüklerini** yerine getirirdi

İmar eder, tarım yaptırır, **düzeni** sağlardı

Dirlik alınıp satılamaz, kişiye **emanet** verilirdi

Sürekli **denetlenir**, düzgün işlemesi sağlanırdı

Kişi bekleneni yapamazsa dirlik **geri alınırdı**

Tımar, tezkire denen **yazılı izinle** verilirdi
 Sistemi bilen, yararlığı görülenler **seçilirdi**
 Kişiye **emanet** verilirdi, mülkiyet verilmezdi
 Oğlu veya adamı yeterli bulunursa **yenilenirdi**
 Bir bölge uzun süre aynı kişiye verilmezdi
 Dirlik sahipleri fazla **güçlendirilmezdi**

- Dirlik sahibi tımarında **oturmazsa**
 - 3 yıl süreyle arazisini **ektirmezse**
 - Sefere sipahi **göndermezse**
 - Gönderdiği asker savaştan **kaçarsa**
- Anlaşma **iptal** olur, tımar geri alınırdı

Osmanlı Dirlik sistemi her yönüyle tam bir franchise sistemiydi

FRANCHISE ORDUNUN YAPTIĞI

Dirlik hem ordunun hem yönetimin esasıydı

Sultan Süleyman devrinde en büyük boyuta ulaştı

- 10 bin maaşlı yeniçeri Sultanın özel ordusuydu
- **171 bin** tımarlı sipahi ordunun temeliydi
- 1527-28 mali yılı kayıtlarında **37.522 Dirlik**
- Gelirler %52 saraya, %11 vakıfa, **%37** Tımara

Ordu barışta **masrafsız**, seferde **hızlıydı**

Asker **eğitiliydi**, dağınıktı, isyan çıkaramazdı

Tarımda **verimlilik** yüksek düzeyde tutulurdu

Halk yerinden ve **iyi yönetilirdi** vergiler toplanırdı

Osmanlıların üç kıtaya yayılmasının sırrı buydu

Savaşçılık, özgürlük, fedakarlık milletimizin hasletleridir

FRANCHISE SİSTEMİNİN SONU

Mükemmel sistem hep sürecektir sanıldı
Dirlikler **hatırla, rüşvetle** dağıtıldı
Dirlik sahipleri dirliğin **başında durmadı**
Sultan dirlikleri **kendine** aldı, maaşla yönetti

Sistem bozuldu, yönetim zayıfladı, gelir azaldı
Tımar sayısı zamanla azaltıldı, sonra **bitirildi** (1831)

Yeniçeri odunculuk, hamamcılık yaptı, talim yapmadı
Defalarca isyan etti, sultanları, yöneticileri öldürdü
III Selim yeni ordu kurdu, Yeniçeri onu da dağıttı
II. Mahmut yeni ordu kurdu, yeniçeri dağıttı (1826)

Beceriksiz yönetim franchise orduyu dağıttı
Maaşlı ordular hem yönetimi, hem birbirini dağıttı

Franchise denge sanatıdır, denge bozulursa verim düşer

MAAŞLI ORDUNUN YAPTIĞI

Maaşlı ordu girdiği tüm savaşları **kaybetti**
Yönetimi ele aldı, sultanı indirdi, islahat yaptırdı
İsyanlar çıktı, on yılda ülkenin onda dokuzu gitti
Devletin geliri düştü, **borçlandı**, imtiyazlar verildi

Savaşta ordunun başına **ithal** komutan getirildi
Yemen'de sıcağa, Sarıkamış'ta soğuğa yenildi
Yönetim yetersiz kalınca **kahramanlık** da yetmedi
Çanakkale'de yenilenler İstanbul'a savaşırsız girdi

Sultan ülkeyi terk etti, galipler ülkeyi paylaştı
Maaşlı ordu dağıldı, geriye sadece **gönüllüler** kaldı

Milletçe bireysel girişimciliğimiz organizasyon becerimizden iyidir

GÖNÜLLÜLERİN YAPTIĞI

Şanslıydık, her şey bitti derken büyük bir **lider** çıktı
Gönüllülerden ordu kurdu, yokluktan mucize çıkardı

Devlet **sıfırdan** kuruldu, her şeye baştan başladı
Devlet planladı, ekti, üretti, işletti, sattı, öğretti
Millet uzun süre her şeyi devletten **bekledi**

Millet ticareti 30, inşaatı 50, sanayiye 60 yılda **öğrendi**
Öğrendiği her işte büyüdü, **dünyaya** meydan okudu
Franchise sistemini 80 yıl sonra **hatırladı**
Sayıca Avrupa'yı geçti, dünyaya **yayıyor**

Dengeler doğru kurulursa, franchise büyük **başarı** getirir
Yanlış uygulanırsa franchise sistemi dayanmaz **dağılır**

Franchise milletimizin karakter özelliklerine en uygun sistemdir

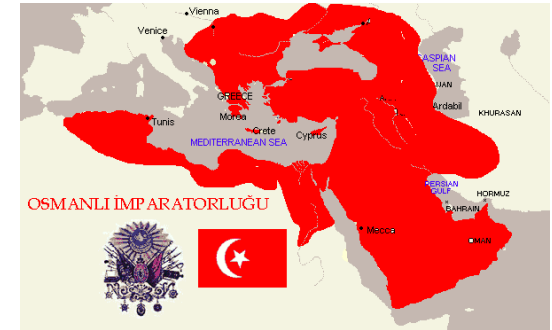
EN BÜYÜK FRANCHİSE ZİNCİRİ

2 Eylül 2012
37.337 dükkan

1527
37.522 dirlik

Subway 2012'de 37.337 dükkanıyla dünyanın en yaygın franchise zinciri

Sultan Süleyman 1527'de 37.522 dirlik, 171.000 tımarlı sipahi ile
Tarihin en büyük franchise zincirini kurdu

Viyana'dan Umman'a, Kırım'dan Sahra'ya franchise ordusuyla gitti

Kanuni olsa derdi ki: "franchise'ın alasını ben yaptım, şimdi sıra sizde"